

Amikor a talaj ismét termékenyé válik

Az emberiséget géntechnológia nélkül is lehet táplálni

„Itt ma gas eső er dő állt, ami kor ti zen nyolc év vel ez előtt meg kap tuk a föl det” – meséli *Francisco*, a *kacik*, azaz a klánfőnök fia. El mon dá sa sze rint egy re több er dőt éget tek föl itt Pa ra guay kö ze pén, hogy meg mű vel he tő vé te gyék a te rü le tet, de a ta laj már né hány év múl tán ki me rült a mo no kul tú rás gya pot- és ku korica-ültetvényektől. A termés egyre több szőr el ma radt. Az in di á nok azok tól a szom szé dos pa rasz tok tól kér tek se gít séget, akiknek sikerült visszaállítaniuk földjeik termékenységét, mégpedig azáltal, hogy elfordultak az intenzív monokultúrák termeléstől, és fenntartható ter me lé si mó dot vá lasz tot tak. Is mét üt tetek fákat, be vezet tek a zöld trágyázást, és most ve gye sen is ter mesz te nek kü lön bö ző zöld ség fé lé ket és szán tó földi ve te mé nyeket. Az óta az in di á nok új ból ké pe sekön ma gu kel látá sa ra.

Juan Baez agrár mérnök külön si ker ként köny vel he ti el, hogy az in di án kö zös ség ér dek lő dik a me ző gaz da sá gi és er dő mű velé si el já rás ok iránt. Ő a ta nács adó ja a *Carpacue* nevű paraszti szervezetnek, amelyhez kereken 150 család tar to zik, sa mely nek ré gi ter me lé si ren dsze re – cu kor ná d, na pra for gó, gya pot va gy szó ja ex port ra ter mesz té se – épp annyi ra tő nk re ment, mint a föld jei. Mióta leestek a világgpiaci árak, a kormány minden támogatást megvont az ex port gyü möl csök től. *Juan Baez* tehát a paraszttal együtt a kukorica-feldolgozást is kezébe vette, és megfelelő piaci struktúrákat épített ki. Ma a *Carpacue* parasztjai Asunciónban, a fő városban adják el kukorica-termékeiket. A nők, akik főként a zöld ség ter mesz té nek szentelik ma gu kat, az évek so rán szin tén ki vív ták a ma guk he lyét a szervezetben. A parasztcsaládok jó ve del me hatá roz ot tan emel kedett. A *Misereor* ne vű ka to li kus se gé ly szer ve zet tá mo gat ja a pa rasz tok és az in di á nok agro ö ko ló gi ai tanács adás át Kö zép- Pa ra guay ban.

Paraguay lakossága jó ötmillió főt számlál, en nek fe le vi de ken él. A 300 ezer me ző gaz da sá gi ü zem több mint 90 %-a a teljes szántóterületnek csak 7 %-át dol goz za meg. A kis pa rasz tok átlagosan 3,5 hektár földdel rendelkeznek. A latifundiumok gazdái ezzel szemben 15 ezer hek tárt va gy még többet birtokolnak. A katolikus egyház becslései szerint ezenkívül 30 ezer földnélküli család él Paraguayban, hivatalos állami számadatok nincsenek arról. A dél-ame ri kai kon ti nens or szá gi kö zül csak egy olyan van, ame lyik-

ben nagyobb a földelosztás egyenlőtlensége, s ez Bra zília.

A kisparasztok és a földnélküliek szervezeteivel létrejött találkozáson *Alberto Alderete* beszámol a földreform állásáról. Alderete ügyvéd és földjogdo cense, s je len leg – má sok kal egy ütt – a kisparasztok földreformmal kapcsolatos törvényjavaslatának kidolgozásán fáradozik. Amikor a Stroessner-diktatúra 1989-es bukása után engedélyezték a szabad véleménynyilvánítást és politikai pártok, ill. szervezetek alapításának jogát, sok kis pa rasz t és föld nélküli földfogláló mozgalommá szerveződött. „A börtönök zsúfolásig tele voltak”, mondja Alderete. E be nyo más hatá sa ra a kor má ny ja va sla to kat nyújtott be a föld reform ra, ezek azon ban meg buk tak a latifundiumok tulajdonosainak ellenállásán. Időközben a nagy birtokok beszerzettek mindenszükséges jogcímet hatalmas földbirtokaik megtartásához. Ráadásul hatalmas földbirtokok vannak külföldi, köztük német kon szer nek ke zé ben is. „Még ha az állam oda akarná is adni ezt a földet a földnélkülieknek és a bennszülötteknek, ak kor sem te het né meg”, mondják a paraszttal képviselői. A földnélküliek még is har col na ka fen ma ra dó föld ért.

„Az együttműködés Paraguay-jal megmutatja, mennyire fontos, hogy ne csak jogilag biztosítsuk a földet a kisparasztoknak és a földnélkülieknek”, mondja *Dagmar Schumann*, a *Misereor* paraguay-i referense. Egyidejűleg alternatívákat is ki kell fejleszteni a forrássok felhasználására, hogy a földhöz jutó családok azt tar tó san meg is tud ják mű vel ni.

Ez a probléma azonban nem csupán Paraguayban létezik. Világszerte több mint 800 mil lió em ber éhe zik. Ho gyan le het le gyöz ni a sze gé ny sé get és az éhezést? A rendelkezésre álló földterület zsugorodik, a talaj termékenysége csökken, a szűkös víz tartalékokért háborúk folynak. A dilemmából kivezető lehetőséges útról évek óta vitáznak politikusok, tudósok, az ipar és a fejlődés szakértői. Egyesek úgy vélik, a géntechnika nélkül nem lehet legyőzni az éhezést. Mások attól félnek, hogy ezáltal néhány „világgazdaságinövényre” korlátozódik az élelmiszer növények palettája, amitovább fokozza az élelmiszer szűkösséget, mivel a szegényebb földművesek nem engedhetik meg ma guk nak en nek a technikának az alkalmazását.

Miközben az ipar megpróbálja bevetni az éhezést, hogy növelje a géntechnikailag megváltoztatott kultúr

vények elfogadottságát (ahogyankorábban a növényvédőszerüket), a nem-kormányzati szervezetek mellett szállnak síkra, hogy a meg lé vő for rá sok és a le hető leg ke ve sebb kül ső esz köz fel hasz ná lás ával fokozatosan növeljék a termelést. „Ezek a kez de mé nye zé sek igen sokat ígérőnek bizonyultak”, mondja *Herwart Groll*, a *Misereor* latin-amerikai mezőgazdasági tanácsadója. Nem rég a *Nemzetközi Agrárkutatói Központokban* összpontosuló nemzetközi agrárkutatóknak is tudatosítania kellett, hogy a kis pa rasz tok nem tud nak hoz zá fé rni a genetikailag módosított fajtákhoz. Az ö termesz té si ren dsze reik ja ví tá sa hoz ed dig ke vés sé já rult hoz zá a ku tá s. A Vi lág bank ab ban ha tá roz za meg a sze gé ny sé gi ha tá rt, hogy valakinek naponta egy dol lár a jó ve del me – a kér dés ezért nem az, ho gyan le het a rizs csúcstermesztés tiztonnáról tizenkettőre növelni hektáronként és évenként, hanem az, hogy mi ké pen le het egy pa rasz t jó ve del mé t más fél va gy két dol lár ra emel ni, még pe dig úgy, hogy olyan tech no ló gi ákat fej lesz te nek ki, ame lyek ezen a jó ve del mi szin ten még meg fi zet he tők. Más ké pen: Ho gyan le het olyan faj tá kat ter mesz te ni, amelyek kevés külső üzemi eszközzel jobb termést hoznak, mint a már lé te ző faj ták?

Félreérthetetlen választ adott a géntechnika és más ipari technológiák pozitív értékelésére az etiópiai környezetvédelmi minisztérium munkatársa, *Berhan Gebre Egziabher*. Az alternatív Nobel-bekédij tulajdonosa ezeket írta az *Ileia* hol land szak lap ban: „Ha a különböző technológiák bevezetése szerepet játszik hat is, és szá ba le het ne is ven ni a géntechnika mint technológiai at, az en nek el le né re is csak egy ma ra da na a sok le hető ség kö zül. Az élel miszernövények terméseredményének kizárólagos növelése nincs hatással a szegénységre és a táplálék biztosítására, ha egyidejűleg nem javítják a tárolást, a szállítást, a piaci szabályozást, a népességvándorlást és a táplálékhoz hozzáférést le hető sé gét. Va ló já ban nem az élel miszere szű kö ssé ge a probléma, hanem azok elosztása. Nem arra van szükség, hogy még több genetikailag megváltoztatott, és ezért drágább élelmiszert állítsunk elő, ha nem hogy javítsuk az élel miszere szű kö ssé gét és le nye it. Eből azon ban nem húz nak hasz not a kon szer nek.”

Yvonne Mabilie

Forrás: Publik-Forum, 2001/17